

ԱՄԵՆԱՊԱՏՏԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔ Ս. ՀՕՐ ՊԱՏԳԱՄԸ ՍՈՒՐԲ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

«Եթէ հոգի այնորիկ որ յարոյց զՅիսուս ի մեռելոց՝ բնակեալ է ի ձեզ, ապա եւ որ յարոյցն զՔրիստոս ի մեռելոց՝ կենդանացուցէ զմահկանցու մարմինս ձեր»:

«Եթէ ձեր մէջ կը բնակի Հոգին Անոր՝ որ մեռելներէն յարոյց Յիսուսը, ապա ուրեմն Ան որ մեռելներէն յարոյց Քրիստոսը, ձեր մահկանացու մարմինները եւս պիտի կենդանացնէ ձեր մէջ բնակող իր հոգիով»:

(Հռոմ. Ը:11)

Քրիստոնէական եկեղեցին իր տօնացոյցին մէջ Ս. Յարութեան տօնին տուած է առաջնահերթ տեղ, նախապատուութիւնը միւս բոլոր տօներուն մէջ, նոյնիսկ Ծննդեան տօնէն առաջ եւ աւելի: Եթէ Քրիստոսի Ծնունդը, որ կու գար մարդկութեան պարգեւել երջանկութիւն եւ յոյս պարգեւող սկիզբ մը, անդին սակայն Չատիկը կու գար տալու աւետիսը կեանքին վերջնական ու ամբողջական յաղթանակին: Մէկ կողմէն, եթէ Ծննդեան տօնը կը ջերմացնէ մեր հոգիները, բայց անդին Չատիկը կու գայ վերջնականապէս հանդարտացնելու մեր միտքերը թէ մահը մարդուն վախճանը չէ այլեւս: Այն, ինչ կը սկսէր Բեթղեհէմի մէջ՝ կու գար աւարտիլ Գողգոթայի վրայ, թերեւս աւետարաններու այս պատմութիւնը եւս կրնար դառնալ աշխարհի ուրիշ գեղեցիկ պատմութիւններէն մին, ինչպէս նաեւ երբ կը կարդանք Քրիստոսի հանդիպումը էմմաուսի ճամբուն վրայ իր յուսալքուած աշակերտներուն: Սակայն Չատիկան այս առաւօտը կու գայ մեր աչքերը կենդրոնացնելու պարապ գերեզմանի մը վրայ, ուրկէ պիտի լսուէր հետեւեալ յուսադրիչ ու կենսատու բառերը. «Չէ աստ, այլ յարեալ»: Ահա այս դէպքն է որ այս օրերուն կը յիշատակէ քրիստոնեայ աշխարհը, ամենայատկանշական հրաշքը, մարդկային պատմութեան մէջ պատահած ամենաբացառիկ դէպքը, որովհետեւ քրիստոնէութիւնը աշխարհի միակ եւ ճշգրիտ իրականութիւնն է, եւ Աստուածորդոյն Յարութիւնը՝ անոր հաւատքին ամենապերճախօս փաստը:

Պատմութեան մէջ աշխարհ երբեք այսքան մեծաթիւ տաղանդներ ու փայլուն մտքի տէր մարդիկ չէ ունեցած, որքան այսօր: Մարդկութիւնը երբեք այսքան գիտական գիւտեր չէ արձանագրած եւ մեր երկրագունդին համար աւելի հանգստաւէտ պայմաններ չէ ստեղծուած ինչպէս այսօր, բայց եւ այնպէս մենք այս օրերուն կ'ապրինք աւելի վախի ու մտահոգութեանց մէջ քան երբեւիցէ, որովհետեւ մեզի կը պակսի քաջութիւնը ընելու մեր սիրտերով եւ ձեռքերով ա՛յն՝ ինչ մենք կը տեսնենք մեր հոգիով ու միտքով: Վստահ եղէք թէ մենք կարօտ չենք առաւել լոյսի եւ գիտական յաջողութիւններու ճշմարտութիւնը տեսնելու, հոգ չէ թէ այս բոլորը անհրաժեշտ են ու կարեւոր: Պիղատոս բաւականին մտային լոյս ունէր, այնքան որ ան հրեայ մեծաւորներուն յայտարարեց թէ ինք սխալ բան չէր գտած Քրիստոսի վրայ, (Ղուկաս ԻԳ, 4) բայց եւ այնպէս անոր պակսեցաւ բարոյական քաջութիւնը շարժելու լոյսին համաձայն, որուն պատճառով ալ ինքզինք գալիք գլխացաւերէ ազատելու համար, ձեռքերը լուալով պիտի արտօնէր որ անմեղ մը դատապարտուէր:

Անշուշտ կային նաեւ ուրիշներ, որոնք նոյնքան եւ աւելիով կը ցանկային Աստուածորդոյն մահը, Հռոմի համար Ան դաւաճան մըն էր, մինչ Սաղուկեցիներուն՝ վտանգ մը Մովսիսական կրօնքին: Փարիսեցիներուն համար հերետիկոս մը, իսկ կարգ մը հրեաներու համար ալ անողնայար թուլամորթ մը, որուն իբր հետեւանք անոնք պիտի

պահանջէին Անոր խաշուիլն ու մահը, խորհելով որ այդպէսով վերջնականապէս պիտի ձերբազատուէին իրմէ:

Անկասկած, գերեզմանը վերջակէտը պիտի չըլլար Աստուածորդուն կեանքին: Որեւէ կառոյց հաստատուն եւ զօրաւոր ըլլալու համար պարտի ունենալ զօրաւոր հիմեր: Ինչպէս որ փխրուն ժայռերու վրայ կարելի չէ զանգուածային շէնք մը բարձրացնել, նոյնպէս ալ մարդկային մտքի յերիւրանքներուն եւ առասպելներուն վրայ կարելի չէր քրիստոնէութեան նման ուժեղ կրօնք մը հիմնել, որ ամբողջ քսան դարեր իբր խարխալ պիտի ծառայէր նոյն այդ հաւատքի մարդոց: Իսկապէս դժուար է հաւատալ եւ ընդունիլ թէ ամբոխէն մոռցուած, իշխանութիւններէն հալածուած, իրեններէն իսկ անտեսուած եւ ամենէն անարգ մահով գերեզման իջած մարդու մը հաւատքը յետագայ դարերուն պիտի ընձիւղէր եւ դառնար աշխարհի տիրապետող կրօնքը: Հետեւաբար, որքան իրականութիւն է Անոր մահը, նոյնքան եւս եւ աւելիով ճշմարտութիւն է Անոր Յարութիւնը, ա՛յս եղաւ իր առաքեալներուն եւ աշակերտներուն համոզումը, եւ ա՛յս եղաւ մանաւանդ առանցքը անոնց քարոզութեանց, որ յետագային պիտի դառնար հիմը նորահաստատ քրիստոնեայ եկեղեցւոյ:

Եւ Յարութեան այս նոյն հաւատքն էր, որ դարերու ընթացքին աւելի պիտի խորանար նորակազմ եկեղեցւոյ հաւատացեալներու հոգիներուն եւ միտքերուն մէջ, որովհետեւ այդ մարդիկը գործը կը դատէին արդիւնքէն, ու մանաւանդ անոնք իմաստութիւնն ու հեռատեսութիւնը ունեցան գործնական շափանիշներով կշռելու իրենց դէմ յարուցուած դժուարութիւններն ու հարցերը: Քրիստոսի Յարութիւնը պիտի գար ըլլալու ո՛չ միայն բեմը քրիստոնէութեան, այլ նաեւ կռուանը անոր փիլիսոփայութեան: Որովհետեւ անոնք՝ առաջին դարու քրիստոնեաները, կը հաւատային թէ սէրը թէեւ կրնար խոցուիլ, բայց չէր մեռներ. ճշմարտութիւնը կրնար կասկածի ենթարկուիլ՝ սակայն ոչինչ կը պակսէր անոր արժէքէն, որովհետեւ տարօրինակօրէն ոչինչ կրնայ այնքան լաւ կերպով ծառայել ճշմարտութեան՝ որքան կասկածն ու տարակոյսը: Սիրոյ Վարդապետը եղաւ գերագոյն ճշմարտութիւնն ու Սէրը, եւ այս ո՛չ միայն իր անձին, այլ նաեւ մեր կեանքերուն մէջ: Չկա՛յ կրօնք մը, որուն մէջ այնքան գեղեցիկ կերպով իրար ազուցուած են միտքն ու սիրտը, զգացումն ու սկզբունքը, սէրն ու ճշմարտութիւնը, որ քրիստոնէութիւնը իրաւամբ դարձուցած են կրօնքներու կրօնքը: Եւ ճիշդ ասոր է որ կը հաւատայ քրիստոնեան, թէ Ան՝ որ եղաւ այս ամենուն սկիզբն ու վախճանը. ապագային դարերով քրիստոնեայ սերունդներ իրենց սնունդը պիտի առնէին իրմէ ու այդ կեանքով ապրէին, հետեւաբար անկարելի էր որ Ան մահանար:

Հրեաներ կը խորհէին թէ Աստուածորդին թաղելով վերջակէտը դրած պիտի ըլլային նոր կրօնքին, միշտեւ իրականութեան մէջ ժամանակը պիտի գար փաստելու թէ Անոր գերեզմանը պիտի դառնար սկզբնակէտը քրիստոնէական հաւատքին: Քրիստոսի յաւիտենական ներկայութիւնն է մէն մի քրիստոնեայի կեանքին մէջ, որ սրբութեան եւ արդարութեան գաղափարականով կը վարէ անոր կեանքը: Աշխարհի ամէն կողմ ինկածներ, դժբախտներ եւ անոքներ անոր անուան մէջ կը գտնեն իրենց հոգեկան կազդոյրն ու սփոփանքը: Հանճարներ, բարոյախօսներ, իմաստուններ եւ նոյնիսկ մարգարէներ չեն կրցած բացատրել այս բոլորը՝ որովհետեւ միայն Քրիստոսի անունով եւ զօրութեամբ լեցուն կեանքն է, որ համ եւ իմաստ կու տայ մարդոց կեանքերուն: Առանց Անոր աստուածային ապրող եւ շնչող հաւատքին, դժուար թէ մենք ըմբռնէինք քրիստոնէական կեանքի իրականութիւնը: Վերջապէս, հասկնալու համար Փրկիչը մարդկութեան, պէտք չէ միայն լեցուիլ Անոր չարչարանքներու եւ մահուան մտածումով, եւ կամ կանգ առնել միայն Խաչին եւ Գերեզմանին առաջ, այլ պարտինք քայլ մը աւելի յառաջանալ եւ նայիլ Անոր՝ Իրմով վերանորոգուած եւ Իր յարութեամբ փառաւորեալ կեանքին:

Մեր կրօնքին ամենակարեւոր ու յատկանշական բառը՝ Յարութիւնն է, որ կու տայ ճշգրիտ նկարագիրը մեր հաւատքին, որովհետեւ քրիստոնէութիւնը ինքնին՝ Յարութեան կրօնքն է: Եւ ճիշդ այս է որ կու տայ Հռոմայեցւոց Թուղթէն առնուած մեր բնաբանը խաւարի մէջ գտնուող եւ քայքայուող աշխարհին, ուր ապագային նայող Մարդը ո՛չ միայն յուսալքուած է, այլ նաեւ լեցուած մտահոգութեամբ եւ վախով, քառսէն՝ կարգ ու կանոն եւ մահէն՝ կեանք ստեղծելու իր անկարողութեամբ: Մենք ընդհանարապէս Սուրբ Յարութեան հրաշքին կը նայինք իբր յաւելում մը Աստուծոյ փրկագործութեան ծրագրին, կամ պարզապէս իբր վերջաբանը Աւետարաններուն, բայց պարզ իրականութիւնը այն է, որ մենք երբեք Նոր Կտակարան մը պիտի չունենայինք, եթէ անոր գրողները Աստուածորդուն հրաշագործութիւնները չամբողջացնէին Յարութեան այն բացարձակ ու հրաշալի ճշմարտութեամբ, որ մեր Փրկիչը վերջնականապէս յաղթած էր մահուան եւ հիմա կ'ապրէր յաւիտեան:

Սիրելի հաւատացեալ եղբայրներ եւ քոյրեր, արդէն գրեթէ երկու շաբաթներ անցած են մեր ազգային գողգոթայի եւ միաժամանակ յարութեան 106-ամեակի թուականէն: Մենք՝ որ հայ ենք ու անցած հազար գողգոթաներէ ու խաչելութիւններէ եւ միշտ վերապրած, թող երբեք չյուսահատինք եւ յուսալքուինք. հաւատացէ՛ք ու վստահ եղէ՛ք որ Հայր Աստուած գիտէ ամէն շարիքէ ետք բարիքի բաժին մը հանել մարդուն: Միշտ յիշեցէ՛ք թէ Աւագ Ուրբաթն էր մարդկութիւնը Զատկական առաւօտ առաջնորդողը. Մենք երբեք յաւիտեանական կեանքի պիտի չարժանանայինք եթէ Աստուածորդին իր կեանքը շտար մեզի համար:

Սիրելի հաւատացեալներ, ժահրի եւ ժանտի այս օրերուն, մենք բոլորս կարիքը ունինք մեր Փրկչին կենսատու խօսքերու գրգիռին, եւ թող այսօր անգամ մը եւս կըրկնենք առաքեալներուն ուղղած իր խօսքը, «Զեր հաւատքը պիտի փրկէ ձեզ»: Եւ այս զգացումներով եւ խոհերով կ'ողջունենք ձեզ բոլորդ, ըսելով.

**Ձեզ եւ Մեզ Մեծ Աւետիս,
Քրիստոս Յարեալ ի Մեռելոց:**

